

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De scholasticæ Theologiæ Vanitate, qua superioris
ætatis homines, doctrinam & religionem suam
tueba[n]tur, Liber, in locos communes digestus. Omnibus
ueræ ac solidæ pietatis studiosis in primis ...**

Sarcerius, Erasmus

Francoforti, 1541

VD16 S 1775

De Coena Sev Missa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29838

DOCTRINA SCHOLAS!

Actus interior non est de necessitate baptis-
mi, ne in adultis quidem.

Charitas non requiritur in baptizandis, nec
contritio, sed sufficit attritio.

Baptizandi sunt etiam dormientes propter
periculum.

Apparente aliquo membro, si imminet pe-
riculum, debet rebaptizari puer, rebaptizan-
dus: nisi sit caput.

Baptismus est ianua omnium sacramento-
rum, in quantum est causa characteris & gra-
tia.

Effectus baptismi duplex est, primus chara-
cter, secundus gratia.

DE COENA SE V Missa.

Cœna ex opere operato iustificat & confert
gratiam.

Cœna etiam illos iustificat, qui non ponunt
obicem, hoc est, non credunt.

Rectè faciunt, qui accessuri ad cœnam, inni-
tuntur & confidunt in suam cõfessionem, con-
tritionem, orationes, ieiunia, & alias prepara-
tiones.

In cœna non propter fidem accipimus re-
missionem peccatorum, sed quia digni acce-
dimus,

Corpus

Corpus Christi in cœna tam magnum adest,
quàm magnum pependit in cruce.

Quia in cœna Christus summa illa Deima-
festas adest, quare pium est multas ceremonias
addere, quibus magnificè tractetur Christus.

Cœna Domini est Missâ priuata, oblatio seu
sacrificiû applicandû pro uiuis & mortuis,
ut illud sacrificiû mereatur eis remissionem
culpæ & pœnæ.

In ueteri testamento fuerunt sacrificia propi-
ciatoria pro peccatis: ergo & in nouo testamē-
to oportet esse sacrificiû pro peccatis, hoc au-
tem offertur in Missâ.

Sacrificia ueteris testamenti sæpius offere-
bantur. Christus est sacrificiû uel hostia in ue-
teri testamento promissa: ergo Christus sæpi-
us offerri debet.

Abel reliquit suo sacrificio typum sacrificiû
in Missâ: ergo Missâ est sacrificiû.

Melchisedech obtulit panem & uinum in ty-
pum, item Christus obtulit in cœna panem &
uinum, quia erat sacerdos secundum ordinem
Melchisedech: Ergo &c.

Fit mentio altaris in nouo testamento: ergo
necessariò requiritur sacrificiû.

Canon applicat oblationem tanquam satis-
factionem pro uiuis & mortuis, quia applicat
eam pariter patriarchis omnibus, prophetis,
apostolis &c. ergo Missâ est sacrificiû, quod
pro

DOCTRINA SCHOLAST:

pro uiuis & mortuis applicari debet.

Malachias inquit: ab ortu solis usq; ad occi-
sum &c. item in omni loco incensum offeretur
nomini meo, & oblatio munda: ergo cœna est
sacrificium &c.

Sicut in ueteri testamento iuge fuit sacrifici-
um, ita & Missa in nouo testamento iuge sacri-
ficiū esse debet.

Utraq; species laicis iure diuino prohibita est

infra 98. b.
100. a.
101. a.
Ratio non potest comprehendere, sangui-
nem posse diuidi à corpore: ergo qui corpus
accipit, non eget altera specie.

Missa sanctificat, iustos facit, & à peccatis li-
berat.

Missa sacrificiū est, nō signū sacrificij tantū.

Missa sancti & iusti sacerdotis oībus prodest.

Missa est opus faciendum à certo ordine in-
stitutum ad placandum Deum pro alijs.

In Missa uerè offeruntur corpus & sanguis
Christi pro uiuis & mortuis.

Eucharistia adoranda est.

In eucharistia non manet substantia panis &
uini, sed fit transubstantiatio panis & uini.

infra 104. a.
Missa mali sacerdotis ex opere operato uti-
lis est.

Officiū Missæ est satisfactorium, quod of-
fertur pro defunctis, tribularis &c. & quod po-
test alteri applicari.

Canon missæ pius & catholicus est, & ab apo-
stolis institutus.

Missæ

Missæ pro mortuis, mortuos iuuant, ut liberentur è purgatorio.

Christus sua passione satisfecit pro peccato originis, & instituit Missam, in qua fieret oblatio pro quotidianis delictis, mortalibus & uenialibus.

Missæ est opus tollens peccata uiuorum & mortuorum ex opere operato.

Questio est apud scholasticos, utrū una Missa pro pluribus, tantundem ualeat, quantum singulæ pro singulis.

Missæ ex opere operato iustificat & tollit reatum culpæ & poenæ, in his pro quibus fit.

Sacrificio Missæ redimuntur satisfactiones mortuorum.

Apud Lucam in Actis fit tantum mentio panis: ergo una pars tantum porrigenda est laicis in coena.

Inter laicos & presbyteros habendū fuit discrimen: ergo iuste laicis negata fuit pars altera.

Laici una parte cōtenti esse debent in coena, quia 1. Regum 2. legitur, quod filij Heli, amisso summo sacerdotio, petituri sint unam partem sacerdotalem, qua parte significata est una species in sacramento laicis porrigenda.

— Magnū periculū timendum est in effusione calicis: ergo laicis non est danda pars altera.

Missæ audita prodest indoctis in fide ecclesie, et si Missam in lingua latina audiant, nec intelligant.

Au-

DOCTRINA SCHOLAST:

Audire Missam est cultus Dei, siue auditor intelligat, siue non intelligat.

Missæ auditæ & spectatæ ex opere operato profunt audientibus & spectantibus, etsi illam non intelligant.

Missæ ex opere operato confert gratiam, & applicata pro alijs meretur eis ex opere operato remissionem culpæ & pœnæ, & impetrat quicquid opus habemus in omni uita.

Sacrificia Leuitica meruerunt coram Deo remissionem peccatorum: ergo & sacrificium Missæ applicatum pro alijs, meretur illis remissionem peccatorum.

In ueteri testamento fuit Pontifex, qui obtulit sacrificia pro peccatis populi: ergo & in nouo testamento oportet sacerdotes pontifices esse, qui offerant sacrificia pro peccatis.

Corpus Domini semel oblatum in cruce, pro debito originali, iugiter offertur pro quotidianis delictis in altari, ut habeat in hoc Ecclesia munus ad placandum sibi Deum.

Missæ ex opere operato confert gratiam facienti.

Missæ etiam pro iniustis applicata, non ponentibus obicem, meretur eis remissionem peccatorum, culpæ & pœnæ.

Quæstio est apud scholasticos de ualore Missæ à circumstantia personarum illam facientium.

Missæ

Missā per applicationem liberat animas a
pœnis purgatorij.

Missā sacrificium sonat: ergo Missā est sacri-
ficiū.

Missā est satisfactio pro pœnā & pro culpa ex
opere operato sine fide.

Alij error est dicere in Missā non fieri obla-
tionem pro uiuis & mortuis.

Substantia panis materialis, & substantia ui-
ni materialis non remanet in sacramēto altaris.

Sacramentum cœnæ ex opere operato con-
fert gratiam, quia Christus dicit: Qui edit car-
nem meam, & bibit sanguinem meum habet ui-
tam æternam.

Eucharistia non cōsistit in usu, sed in esse per-
manenti.

Minister ecclesię, quando non celebrat Mis-
sam in lingua latina apud Latinos, peccat.

Sacramentum cœnæ præfiguratum fuit ex
sacrificio Melchisedech, sub lege naturæ. Mel-
chisedech significat Christum & sic omnem sa-
cerdotem, qui offert Abrahę id est, cuiq; Chri-
stiano, panem & uinum, hoc est, corpus & san-
guinem Christi, sub specie panis & uini.

Contra consecrationem corporis & sangui-
nis Christi, & contra oblationem seu sacrifici-
um Missę, infra mille & quadringentos annos,
nullus error extitit, nisi his nouissimis tempo-
ribus. Eccius.

N

DOCTRINA SCHOLAST:

Impugnare sacrificium Missæ, & ueterem consuetudinem totius catholice Ecclesie euertere, est agere contra apertam ueteris & noui testamenti scripturam, contra Patrum scriptas, contra Concilia &c. Eccius. 1.

1. Christus tripliciter seipsum obtulit. Primum figurate in agno Iudaico, & in reliquis sacrificiis legis. Secundo, sacramentaliter, instituyendo sacramentum cœnæ, quod sine dubio in sua benedictione obtulit, & tanquam sacrificium, offerendum nobis cōmendauit. Tertio idemprius seu realiter, tanquam uictimam in cruce seipsum obtulit.

Christus ait: Hoc facite in mei recordationem, his uerbis instituit Missam, ut perpetuum sacrificium in Ecclesia.

Error est Missam esse recordationem cœnæ Christi.

Contra omnem scripturam est & rationem Missam uocari cœnam. Eccius.

Non sequitur. Si Missa est recordatio passionis & sacrificij Christi: ergo non potest per se sacrificium esse.

1. Duo sunt sacrificia Euangelica. Alterum sacrificium Christi, quo semel obtulit in cruce pro peccatis. Alterum est sacrificium corporis & sanguinis Christi in sacramento, hoc non fit in cruce amplius, aut ut moriatur Christus de nouo, sed in mysterijs.

Sicut

Sicut in ueteri testamento Christus oblatus est figuratè, ita in nouo testamento offertur sacramentaliter. Sed quemadmodum figuratū sacrificiū inferius fuit sacrificio Christi uero in cruce, ita sacramentale sacrificium inferius sacrificio Christi uero, est tamen sacramentale sacrificiū excellentius est sacrificio synagoge.

Missā est sacrificium, quod offertur pro omni fiatu totius christianismi, pro uiuis & mortuis.

Danielis 12. fit mentio iugis sacrificij: ergo Missa sacrificium est.

Missā per se non est testamentum, sed est mysterium noui testamenti.

Testamentum omnia bona testatoris sub se comprehendere debet, id quia in missa non fit: ergo Missa non est testamentum.

Substantia panis & uini in sacramento cessat.

Accidentia panis & uini in sacramento manent.

Accidentia in sacramento, ueluti albedo, gustus & cæt. manent, nec adhærent substantiæ.

Panis mutatur in corpus Christi, & uinum in sanguinem Christi.

Corpus Christi incipit esse in sacramento sine medijs, mouendo se per medium locum. Eccius,

DOCTRINA SCHOLAST.

oy 956.

Integrum corpus Christi sub pane est, sicut
& integrum est sub sanguine. Nam licet duæ
sint species sacramenti, tamen sub lingula spe-
cie, integrum corpus est.

Hostia quando frangitur, credendum est,
sub singulis fractis partibus, dum sacerdos ce-
lebrat Missam, quancq; partem per se, esse inte-
grum sacramentum.

Et si Paulus sacramentum coenæ panem uo-
cet, tamen non est credendum, quod pro-
pterea substantia panis in sacramento mane-
at.

Christus dixit: Hoc est corpus meum: er-
go tenenda est transubstantiatio, & quod sub-
stantia panis in corpus Christi transmutetur.

In ueteri testamento arcam cum magna lau-
de & reuerentia circumtulerunt: ergo & sacra-
mentum circumferendum est.

Sufficit laico una species ratione indignita-
tis suæ.

Vbi anima est, ibi sanguis est, sub pane est
anima: ergo sub pane quoque sanguis est, un-
de sequitur communicanti Laico sufficere u-
nam speciem, qua simul sumit & corpus & san-
guinem.

Quatuor sub specie panis sunt, corpus Chri-
sti, anima Christi, deitas Christi, & sanguis.

Agnus Paschalis sub una nempe carnali spe-
cie

DE COENA.

de datus est: ergo & sacramentum coenae sub una specie porrigendum est.

Utraque species fortassis in primitiua ecclesia, in aliquibus locis in usu fuit, sed non in omnibus.

Putat Ecclus utramque speciem in primitiua ecclesia, tantum distributam esse in his tribus summis festiuitatibus, in die Paschae, in die Pentecostes, & in die Nataliciorum Christi.

Christus ipse sub una specie porrexit apostolis in Emaus sacramentum, quando accepto pane, gratiarum actione facta, & pane fracto, porrexit illis panem.

Causa utriusque speciei in primitiua ecclesia, haec fuit. Quia in primitiua ecclesia magna extitit persecutio & effusio sanguinis: ergo oportuit sumere tum utranque speciem, in signum admonitionis, quo admonerentur homines, ut essent ad ferendam sanguinis effusionem parati.

Consuetudo unius speciei tandem in ecclesia uictoriam, idque ex multis causis obtinuit, deleta utraque specie pro laicis. Prima est periculum, quod accidere potest in porrectione calicis, ne quid effundatur in deonestatem tanti sacramenti. Secunda, quia periculosum est conseruare speciem uini. Nam uinum facile corrumpi potest, in accu mutari, alterari &c.

DOCTRINA SCHOLAS.

Vnde postea nausea suboriri posset sumentibus. Tertia, quia multa pericula accidere possunt, quando uinum ad alia atq; alia loca, sæpe remota defertur, ut interim taceamus, quod multi homines à uino prorsus abhorrent etiam natura, quidam ex alijs accidentibus. Quarta, quia quantum ad formam attinet, periculosum est, ne quis uel labijs, uel lingua, uel barba, aliquid uini aut attingat, aut referuet. Quinta, quia Deus miraculis sæpe testatus est, unam speciem sibi placere, & utramq; displicere. Sexta, quia ut ecclesia multas hereses circa sacramentum uitaret, unam speciem amplexa est.

^A
779
8. Sic quando Nestorius, exceptis alijs heresibus, & hac infectus fuit, quod statuit, sub specie panis esse tantum corpus Christi, & sub specie uini tantum sanguinem, unde etiam pro necessario duxit, ut laicis porrigeretur utraq; species. Sic Pelagius sensit sub utraq; specie laicos communicandos esse iuxta locum Ioannis capi. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis sanguinem eius, non habebitis in uobis uitam.

Laicus sub una specie tantum accipit, quantum sacerdos sub duabus speciebus.

Quando Christus dixit, Matthæi 26. Bibite ex hoc omnes &c. non omnibus in genere dixit, sed sacerdotibus tantum.

Occa-

DE COENA?

106

57956.
infra
1002.

Occasionem prohibendi alteram speciem, præbuit Concilijs Constantiensi & Basiliensi, ne error latius serperet, ex quo quidam diuidebant Christum propter duas species. Altera fuit occasio, quia tum multis sentiebant communionem utriusque speciei in uerbo præceptam esse & necessariam.

Ecclesia prohibuit alteram speciem, non quia per se iniusta esset, sed quia uidebatur multorum errorum occasio esse.

Ecclesia non modo habet liberare ecclesiam à rebus per se malis, sed etiam à rebus per se non malis, sic liberauit ecclesia ecclesiam ab altera specie in sacramento.

Ecclesia sine omni dolo ac fraude instituit alteram speciem: ergo laicus una specie contentus esse debet.

Primitiuae ecclesiae Christiani sua sponte abstinuerunt se ab altera specie, ne sacramentum dehonestarent.

Verba Gelasij, quibus præcipit, ut integrum sacramentum sub utraque specie accipiatur, non sunt intelligenda de laicis, sed de sacerdotibus tantum.

Loci Mathæi 26. Marci 14. & Lucae 22. de institutione utriusque speciei, & de porrectione sub utraque specie, de solis sacerdotibus, non de laicis intelligendi sunt. Nullus enim laicorum, tum præsens adfuit.

N 4

DOCTRINA SCHOLAST.

100a Christus utramque speciem laicis nec præcepit, nec prohibuit, sed Apostolis & ecclesie ordinandū reliquit, iuxta illud: Multa adhuc habeo uobis dicere, quæ modo portare nescitis &c.

Quamuis in primitiua ecclesia utraq; species hominibus data fuerit, arbitrio tamē ecclesie, aut potius Papæ, qui est omni ecclesie & concilio altior, una duntaxat species laicis, decreta est,

Apostolus ait ad Corinth. II. Prioris epistolæ. Probet autem seipsum homo &c. quo loco Apostolus ostendit, ut non accedamus ad sacramentum, nisi digni & puri prius.

Oportet accessurum ad sacramentum, certissimū esse, se sine omni peccato mortali esse, si non uelit iudicium sumere.

Sacramentum eucharistiæ principaliter institutum est in sacrificium & sacramentum.

- 1 Eucharistia est oblatio benedicta, per quam
- 2 benedicimur: a scripta, per quam omnes in coe-
- 3 lo ascribimur: rata, per quam in uisceribus
- 4 Christi censemur: rationalis, per quam à bestia
5. li sensu exuimur: acceptabilis, ut qui nobis displicemus, per eam acceptabiles eius unico filio simus.

Eucharistia est species panis uel uini, corpus Christi & sanguinem uirtute sacerdotalis consecrationis uerè & realiter continens.

Tam

Tam species panis sine speciebus vini, quàm
vinum sine speciebus panis sunt eucharistia, quæ
utræque continent totum Christum, etiam con-
iunctim non plus continent, quàm alteræ solæ.

Clericus non excellentius persolvit diuinum
officium, quàm celebrando Missam. Nec po-
pulus excellentius, quàm audiendo Missam.

Eucharistia dicitur sacrificium, cū in memo-
riam sacrificij semel à Christo oblato, cum quia
in eo filius patri iterum offertur, & sacrificij fru-
ctus suscipienti applicatur.

Verbis consecrationis debito à sacerdote
prolatis, fit transsubstantiatio vini in sangui-
nem Christi, & panis in corpus.

Hostiam consecratam quisque rectè adorat.

Corpus Christi sub hostia non est sacramen-
tum.

Christus in ultima cœna, prius suscipiens sa-
cramentum sacramentaliter tantum.

Dignè manducare est se sufficienter præpa-
rare.

Ad consecrandum dignè multa alia requiruntur,
scilicet & ordo, vestes, locus, tempus, ora-
tiones, cereæ, ieiunium naturæ & etiam alia
quædam.

Quamvis in consecratione Ecclesiæ, corpus
Christi incipit habere nouum locum sub hostia
non tamen deserit cœlum, nec mouetur descen-
dendo per medios orbis & aëra.

DOCTRINA SCHOLAST.

In cœlo corpus Christi est localiter & circumscriptiue, in sacramento non sic, sed definitiue.

Non caret peccato, qui in triticeo pane scienter celebrat.

Sacramentum Eucharistiæ in ratione sacrificij, nõ tantum prodest his, a quibus sumitur, sed etiam pro quibus offertur. Nihil enim in hac uita magis satisfacit pro mortuis, quantum sacrificium altaris. Et non solum fructificat in bonis & iustis, sed etiam in peccatoribus, pro quibus offertur, ut a peccatis conuertantur.

Eucharistia ex opere operato liberat a malo, & conseruat in bono, uenialia delet, & cauet mortalia.

25 Accedere ad sacramentum altaris non est in præcepto, nisi in casu, ut semel in anno, & in periculo mortis.

Curati tenentur ad celebrationem Missæ, uel per se, uel per alios dominicis diebus, & maioribus festiuitatibus, quibus populus obligatur ad auditionem Missæ. Tenentur & sacerdotes non curati ratione officij.

1 Quod aliquis sit idoneus minister ad sacramentum eucharistiæ, requiruntur aliqua de necessitate, aliqua de congruitate. De necessitate requiritur potestas ordinis, facultas sermonis, integritas intentionis. De congruitate multa requiruntur, quæ ad duo rediguntur, scilicet, remotionem impediens, ut sunt culpe mortales.

ales, aut poenae canonicae, puta irregularitas,
excommunicatio, suspensio, & quaedam, quae
non sunt culpae nec poenae. Item ornamenta,
vestes sacerdotales, signa, gestus, orationes.
Item locus, uasa, tempus, seruitor respondens.

Et dicitur Missæ à mittendo, quia ibi mitti-
tur agnus, id est, Christus ad patrem ad dimit-
tenda peccata nostra.

Infer 1036

Item à dimittendo, ut est in fine, quando po-
pulus dimittitur, & diaconus dicit: Ite, Missæ
est, quæ sic exponi debent, hoc est, securi abite,
quia missa est hostia Christus ad patrem, ut in-
tercedat pro nobis.

Communiter solennis Missæ celebratio de-
bet fieri his tribus horis: tertia, sexta, & nona.
Missæ priuatæ dici possunt ab aurora usque ad
sextam.

Celebrentur tres Missæ in die natalis domi-
ni. Primæ, quæ est ante diem, significat tempus
ante legem, quando eramus in tenebris. Secun-
da dum diescit, & significat tempus in lege, quã
dum nondum plena dei cognitio habebatur. Ter-
tia in die plena, & significat tempus gratiæ, in
qua iam plena dei cognitio habetur.

Missæ non debet celebrari, nisi in loco sa-
cro, super altari lapideo, quia ipse Christus di-
citur petra.

Beatus Petrus primus, Missam Antiochiæ
celebrauit.

la

DOCTRINA SCHOLAST.

Iacobus & Basilius Cæsariensis episcopus,
tradiderunt nobis ordinem celebrandæ missæ.

Missæ sicca dicitur, quum Sacerdos non
potest conficere, quia fortè iam celebrauit, uel
ob aliam causam, potest accepta stola epistolâ
& Euangelium legere, & dicere orationem do-
minicam, & dare benedictionem.

Legitur de Leone Papa, quòd sæpe septies,
aliquando etiam nouies Missam celebrauit u-
no die.

Per auditionem Missæ non solum spiritua-
lia, sed etiam quælibet corporalia & tempora-
lia bona assequi possumus.

Missæ inter omnia suffragia pro mortuis,
plus prodest ad liberationem è purgatorio.

Transubstantiatio est mutatio supernatu-
ralis, qua nec materia, nec subiectum manet,
sed tantum accidentia sine subiecto.

E. F. 104

Effectus eucharistiæ sunt hi: Commemora-
tio Christi, uiuificatio, ita ut de attrito fiat con-
citus, corporis Christi mystici incorporatio,
spiritualis refectio, deuotionis augmentatio,
fomitis mitigatio, uirtutum roboratio, pecca-
torum remissio, armatio cõtra diabolum, sp̃i-
tueluatio, amoris excitatio, fidei commendatio
angelica cõuiuatio, celestis regni collatio, spi-
ritualis delectatio, iustificatio.

*Missæ
s. 10.*

Officium Missæ moraliter sic se habet: Intro-
itus significat inchoationem boni, Kyrieleison
inuo

rationem misericordiae. Primò, tribus modis, quantum ad remissionem peccatorum, quæ per petrauimus corde, ore, & opere. Secundo, tribus modis, quantum ad gratiæ collationem, scilicet fidei, spei, & charitatis.

Tertio, tribus modis, quantum ad glorificationem, qua gaudebimus super nos in Deo, & intrans de nobis, & iuxta nos in proximo.

Gloria in excelsis, significat gratiarum actionem. Collecta deuotam orationem. Epistola & Euangelium nouæ & ueteris legis obseruationem. Graduale & alleluia signant uitæ actiuae, & contemplatiuæ perfectionem. Offertorium tribulati spiritus sacrificium. Secreta statum uitæ. Præfatio statum patriæ. Sanctus exultationem angelorum præsentium. Canon transitum membrorum in corpus Christi mysticum. Pater noster filiationem per gratiam: Agnus dei liberationem per gratiam diuinam. Triplicatur autem agnus Dei, ut liberemur à præteritis malis, præsentibus, & futuris. Complenda boni operis signat completionem.

Circa alia, quæ iudunt prope Missam, scilicet altare significare crucem, calicem sepulchrum, patenam lapidem suppositum, corporale syndonem, in qua corpus domini fuit inuolutum.

Eucharistia est sacramentum & sacrificium.

Proprio quodam suo nomine dicitur hoc sacramentum sacrificium uel hostia.

Eu-

DOCTRINA SCHOLAST.

Eucharistia in Missa comparatur sacrificio Melchisedech, Abel, & Abrahæ.

Beati uident Christum sub hoc sacramento uisione intellectuali plena.

Eucharistia in quantum est sacramentū, prodest tantum sumentibus, in quantum uerō sacrificium, prodest etiam alijs.

Corpus Christi offertur pro salute corporis, sanguis Christi pro salute animæ.

Eucharistia auget in beatis gloriam accidentalem.

Eucharistia liberat à purgatorio, in quantum est sacrificium satisfactorium pro peccatis.

102. Missa dicitur quasi transmissa, scilicet à populo ad Deum, uel dicitur ab emissionem catechumenorum & excommunicatorum.

Accipere aliquid pro Missa, simonia est, non autem accipere ut stipendium. Possunt & accipere denarios, sicut conducti sacerdotes, non quasi precium Missæ, sed quasi sustentamentum uitæ.

In Missa priuata sufficit unus præsens, scilicet seruitor, non autem in Missa solennis.

*Quæstio
de
eucharistia
1.*
2
3

Missa quadruplici ratione quotidie celebratur in ecclesia, scilicet: quia semper oportet paratam esse medicinam contra quotidiana peccata, ut lignum uitæ semper sit in medio paradisi, ut nobis quotidie Christus uniatur sacramentaliter, & nos quoque ei spiritualiter. Aut sic apud

DE COENA:

104
apud nos iugis memoria passionis Christi, ut
uero agno loco agni typici quotidie utamur
ad uesperam.

Pro urgente necessitate, etiam plures Missas
licet celebrare in uno die.

Quando in uno die occurrunt diuersa bene-
ficia dei commemoranda, uel impetranda pro
uiuis & mortuis, oportet Missam pluries ce-
lebrari, si adsit facultas, puta: unam pro festo,
& aliam pro ieiunio, uel pro mortuis.

Multiplicatio Missarum multiplicat oblati-
onem sacrificij, & multiplicat quoque eius ef-
fectus.

Missa melioris sacerdotis est melior, quo ad
annexa; ideo est melius audire eam. *dy 956.*

Missa celebratur pro paruulis baptizatis, non
quidem ad remissionem culpæ, nec ad augmen-
tum gloriæ, sed ad solatium uiuorum, & ad cõ-
mendandum redemptionis nostræ mysterium
ad gratiarum actiones pro eis, & ad ostenden-
dum, quòd pertinent ad corpus Christi myste-
rium.

DE SACRIFICIO.

Mosaica sacrificia propiciatoria, non tan-
tum de propitiatione coram populo Iudaico,
sed etiam coram Deo pro peccatis ad iustitiam
propiciatoria fuerunt.

Non